

PATCHWORK

KVĚTA SUDO VÁ

 GRADA®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Patchwork

Květa Sudová

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
jako svou 3536. publikaci

Odpovědná redaktorka Jana Minářová
Sazba a grafická úprava Zuzana Kačerová
Fotografie na obálce Zuzana Kačerová
Fotografie v knize Zuzana Kačerová
Návrh grafické úpravy a obálky Zuzana Kačerová, Zuzana Brečanová

Počet stran 112
První vydání, Praha 2009
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

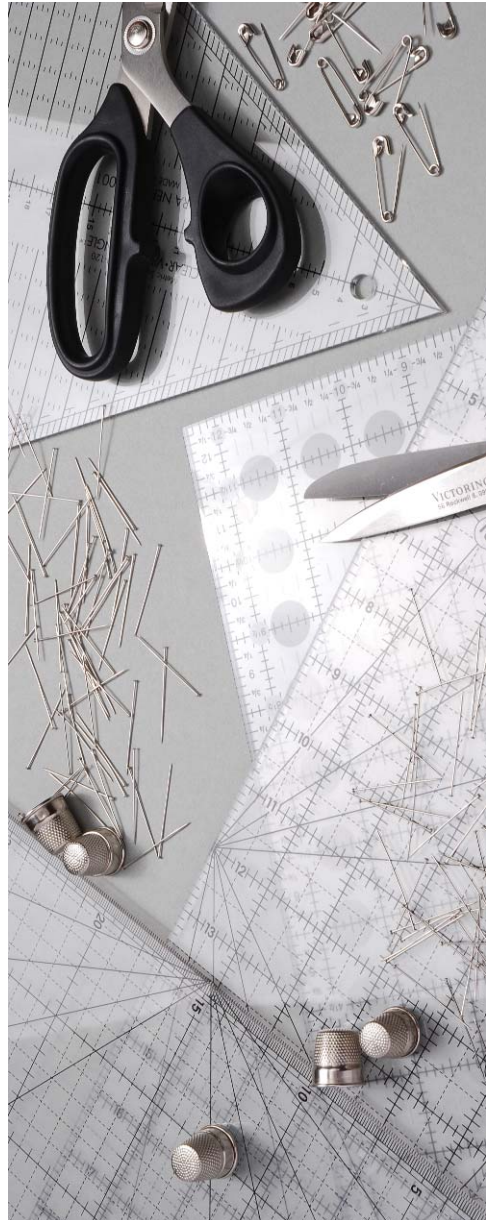
© Grada Publishing, a.s., 2009
Cover Design © Zuzana Brečanová, 2009
*Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami
nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.*

ISBN 978-80-247-2650-2 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6929-5 (elektronická verze ve formátu)
© Grada Publishing, a.s. 2011
Tato publikace vychází za podpory Botanické zahrady hl. m. Prahy.

obsah

úvod	7
historie	8
blok 1 – 12	11
• vodní kolo	11
• přesýpací hodiny	19
• medvědí tlapa	25
• srub	33
• hlemýždí stopa	41
• zahradní záplata	47
• prsten lásky	53
• bouře na moři	59
• letící husy	69
• drážďanský talíř	77
• osmicípá hvězda	83
• babiččina zahrádka	91
sesazení deky	98
• skládání bloků	98
• odhad spotřeby	99
• vrstvení	100
• vytvoření sendviče	101
quiltování	102
• vzory a pomůcky	102
• ruční prošívání	103
• strojové prošívání	106
dokončení	107
• tunýlek na zavěšení	107
• lemování okrajů	108
• jmenovky	109
galerie	110
• vzorník I.	110
• vzorník II.	111
• vzorník III.	112

úvod

Patchwork je slovo původem z angličtiny, které zdomácnělo v mnoha jazycích po celém světě. Označuje textilní techniku, při které se kousky látek sešívají do vzorů. Patchworkové výrobky se dále podkládají a ozdobně prošívají – quiltují.

Tímto způsobem se zhotovují přehozy, nástěnné textilní obrazy a jiné výrobky užitého i ryze dekorativního charakteru.

Patchwork ovšem nepředstavuje pouze druh ruční práce. Jde o celosvětový fenomén. Vznikají patchworkové kluby, v nichž se scházejí lidé, aby sdíleli svůj tvořivý koníček, předávali si zkušenosti, bavili se a relaxovali, pomáhali potřebným.

Pořádají se velké mezinárodní výstavy, kde můžete vidět, co se kde šije a jak, seznámit se se zajímavými technikami i opatřit si materiály, pomůcky a literaturu s tímto oborem související.

V posledních deseti letech se začaly podobné kluby objevovat i u nás. Přibývá míst, kde se pořádají různé patchworkové kurzy, které jsou věnované tradičním základům patchworku i speciálním novodobým technikám v něm. Výhodou kurzů je zpětná vazba – dobrý a zkušený lektor, který dokáže poradit a upozorní na možné chyby, je nenahraditelný.

Přibývá i dostupné literatury o patchworku pro ty, kteří nemají možnost zúčastnit se kurzů.

Vedle překladů zahraničních titulů vznikají i původní české texty, dováží se množství cizojazyčných časopisů.

Tato kniha by se mohla stát jakýmsi uceleným návodem, jak šít různé typy patchworkových bloků. Je obrazovým kurzem základů patchworku, jehož výsledkem by mohla být prošívaná deka – quilt, které se běžně ve světě říká Sampler – Vzorník.

Vybrala jsem pro tuto příležitost dvanáct předloh bloků a seřadila je od jednodušších po složitější. S každým užitým blokem získáváte nějakou základní dovednost, kterou budete potřebovat při šití dalších patchworkových projektů.

Na konci knihy se seznámíte s technikou prošívání a způsobem dokončení deky – quiltu.

Snažila jsem se do knihy zařadit to nejdůležitější, co kolem šití patchworku pro začátek potřebujete vědět.

Závěrem bych ráda poděkovala svému manželovi, který mi umožnil věnovat se patchworku tou měrou, aby mohla tato kniha vzniknout. Janě Lálové pak za zaslíbenou korekturu textů, Renatě Stehlinové a Janě Štěrbové za laskavé půjčení vzorníků do minikapitoly Galerie. Děkuji také Janě Jandějskové za látky z kolekce Bellus, které mi na tuto knihu věnovala, a spřáteleným patchworkářkám za neustálou inspiraci k dalším projektům.

A největší díky patří mé sestře Zuzaně za skvělé fotografie, které z běžné technické příručky dělají nevšední obrazovou publikaci.

Květa Sudová

historie

Patchwork, jak jej známe dnes, má přibližně dvousetletou historii, ale dvě techniky, které v sobě spojuje, mají svůj počátek už ve starověku.

Sešívání kousků látek či barvených kůží do vzorů a ozdobné prošívání několika vrstev látky znali lidé v Orientu před mnoha tisíci let. Odtud byly zmíněné dvě samostatné techniky přeneseny do Evropy, v období středověku se staly běžnou součástí života i vysoce ceněnými řemeslnými obory.

V novodobých dějinách se tyto dovednosti dostaly do Ameriky s prvními osadníky, nejprve jako holá nutnost a součást boje o přežití. Poté, co se i zde rozvinul průmysl včetně textilního, mohl se patchwork a quilting proměnit z pouhého sešívání kousků látek, přes umělecké řemeslo až po samostatný umělecký obor, kterému se věnují designéři a školení výtvarníci jej používají jako prostředek uměleckého vyjádření.

Z Ameriky se toto pojetí patchworku rozšířilo do celého světa. Zhotovování quiltů je nyní považováno za osobité americké řemeslo, lidové umění. Jako takové se předávalo z generace na generaci, zpočátku šlo o výhradně ruční práci. S vynálezem šicího stroje v polovině 19. století došlo nejen k urychlení práce, ale i ke vzniku nových vzorů a postupů. Ty se šířily nejprve místně, ale ve 20. a 30. letech minulého století začaly vycházet v časopisech a firemních brožurách, což přineslo jejich masové rozšíření.

S rozvojem průmyslu byly na výrobu časově náročné ruční příkrývky nahrazeny strojovými, průmyslově vyráběnými. V 50.

letech už byly dokonce ruční práce považovány za přežitek a nemoderní činnost. Naštěstí jen dočasně.

Hnutí hippies přineslo první krátkodobý návrat patchworku do odívání. Léta 70. a 80. pak znamenala obrovský rozkvět této textilní techniky se vším všudy. Vzniká nové průmyslové odvětví, které se zabývá výrobou látek a pomůcek určených speciálně pro patchwork, vycházejí knihy a časopisy věnované patchworkovým technikám a projektům. V roce 1979 byl na trh uveden rotační řezák a nastal zásadní zlom – šití patchworku se tak mohou zvýšenou měrou věnovat i lidé v produktivním věku, jejichž časové možnosti jsou omezené. Vedle dětí a seniorů se tak tomuto tvořivému koníčku mohou věnovat lidé, jejichž kupní síla současně vytváří podmínky pro další rozvoj odvětví.

Zatímco 80. léta jsou ve znamení znovuobjevených tradic včetně renesance starých patchworkových předloh a vzorů, 90. léta jsou bohatá na nové speciální techniky, které využívají moderních pomůcek a jsou už spjaty se jmény konkrétních designérů.

Vzniká rovněž nové umělecké odvětví – Artpatchwork.

V našich zemích nelze mluvit o nějaké patchworkové tradici, i když naše babičky možná z nouze sáhly k této technice, aby v období obecného nedostatku pořídily příkrývku ze starých kabátů.

Teprve v posledním desetiletí se patchwork objevuje i u nás. Otevření hranic a rozvoj internetu umožnily jeho rychlé rozšíření, věnuje se mu čím dál víc lidí.

historie

Zhruba před deseti lety byl založen 1. Moravský patchworkový klub, vznikají další místní kluby. V roce 2006 je ustaven český národní klub - Bohemia patchwork klub. Kluby sdružují nadšence zabývající se touto textilní technikou, na pravidelných setkáních se členové seznamují s novinami v oboru, pořádají se vzdělávací kurzy a výstavy.

V roce 2007 se poprvé uskutečňuje v Praze mezinárodní patchworková výstava – Prague Patchwork Meeting. Od prvního ročníku se daří zajistit vysokou úroveň jak vystavovaných exponátů, tak i zahraničních lektorů doprovodných kurzů.

Stejně jako už dříve jinde ve světě se i u nás patchwork stává rozšířeným koníčkem, jímž můžete dát průchod své tvořivosti a přitom vyrobit něco krásného a užitečného, co obohatí váš každodenní život.

Použitá literatura:

- Barbara Brackman:
Encyclopedia Of Pieced Quilt Patterns
(American Quilter's Society)
Encyclopedia of Classic Quilt Patterns
(Oxmoor House, Inc.)
Diana Leone:
The New Sampler Quilt
(C & T Publishing)
Lynne Edward's New Sampler Quilt Book
(David & Charles)
Jinny Beyer The Quilter's Album of Blocks
& Borders (EPM Publications)

blok 1

Vodní kolo

Se základy patchworku se nejlépe vyrovnáte ušitím nějakého jednoduchého bloku. Kurzy patchworku začínají obvykle představením některého pravidelného devítidílného bloku, kterých naleznete nepřeberné množství v knihách, časopisech nebo na internetu. Pro seznámení se základními postupy probereme blok Vodní kolo.

blok 1

Water Wheel

Čtvercový blok velký 30×30 cm je svisle i vodorovně rozdělen na třetiny, skládá se tedy z devíti částí. Takto rozdělený blok tradičně nazýváme Nine Patch – česky Devítidílný blok. Jednotlivé devítiny jsou navíc stejně velké čtverce 10×10 cm, takže mluvíme o pravidelném devítidílném bloku.

vodní kolo

Jak připravit potřebné šablony, jak podle nich nastříhat dílky bloku a jak je pak sešít? Popsané dovednosti použijete rovněž při šití dalších patchworkových bloků, ale v dalších postupech už nebudou podrobně opakovány.

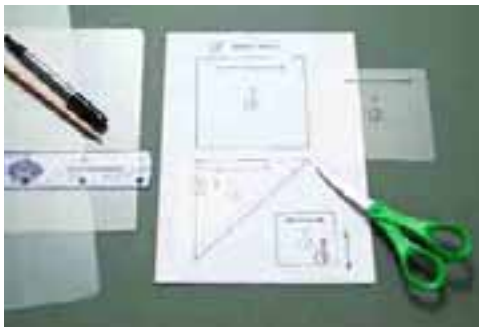
Zvykněte si nastříhané díly poskládat na pracovní plochu do podoby bloku. Zjistíte tak, zda jsou všechny a jak bude blok vypadat z vašich látek.

V tuto chvíli máte ještě příležitost provést případné změny, pokud blok nevyzněl tak, jak jste očekávali. Změňte polohu dílků, zkuste jinou kombinaci látek.

Doplňte případně chybějící díly.

blok 1

Šablony k bloku přeneste na tzv. popisovací fólii (běžná školní pomůcka). Přeneste i šipky pro směr niti a jiné značky, díly vystříhnete. Šablony neobsahují přídavky na švy.

Šablonu přiložte na rub látky, dbejte na směr niti. Obkreslete ji tužkou č. 2 nebo bílou pastelkou. Švové přídavky 6 mm naměřte podle tzv. quiltařského hranolku. Díly s přidáním na švy vystříhnete.

Při překreslování šablon dobře vyznačte zejména rohy tvarů, jsou to důležitá sesazovací místa. Položte díly podle šablony C na sebe lícem dovnitř, rohy dílů sešpendlete.

Ručně šijte drobnými předními stehy, které občas proložíte zadním stehem pro zpevnění švu. Na začátku a na konci švu ušijte 1 – 2 zadní stehy, konec nitě nechte 1,5 cm dlouhý.

+

vodní kolo

Při strojovém šití šijte od jednoho kraje dílů k druhému, nezapošivejte. Prošitím švových přídavek nahradíte zapošití konců švu.

Rohové čtverce bloku jsou složeny ze 4 čtverců podle šablony C. Sešijte je nejprve do párů, švové přídávky sežehlete pod tmavší látku.

Díly sešijte tzv. „na zámek“: švové přídávky vedou na opačné strany, aby místo křížení švů bylo co nejplošší; špendlete přesně ve švu obou dílů pro maximální přesnost sesazení rohů čtverců.

Při šití můžete použít rychlý postup. Nesešíváte pak jednotlivé čtverce, ale vyjdete z pruhů o šíři 6,2 cm, které sešijete a pak z nich nařezáte potřebné páry hotové.

blok 1

Díly ze dvou trojúhelníků sešpendlete v rozích, pak na středu švu. Pokud potřebujete již nastřihané trojúhelníky žehlit, žehličku pouze opatrně shora přikládejte, abyste je nevytáhli!

Při sešívání práci příliš nenapínejte, aby se díly nezdeformovaly. Švové přídávky sežehlete pod tmavší látku, aby pod světlejší látkou neprosvítaly.

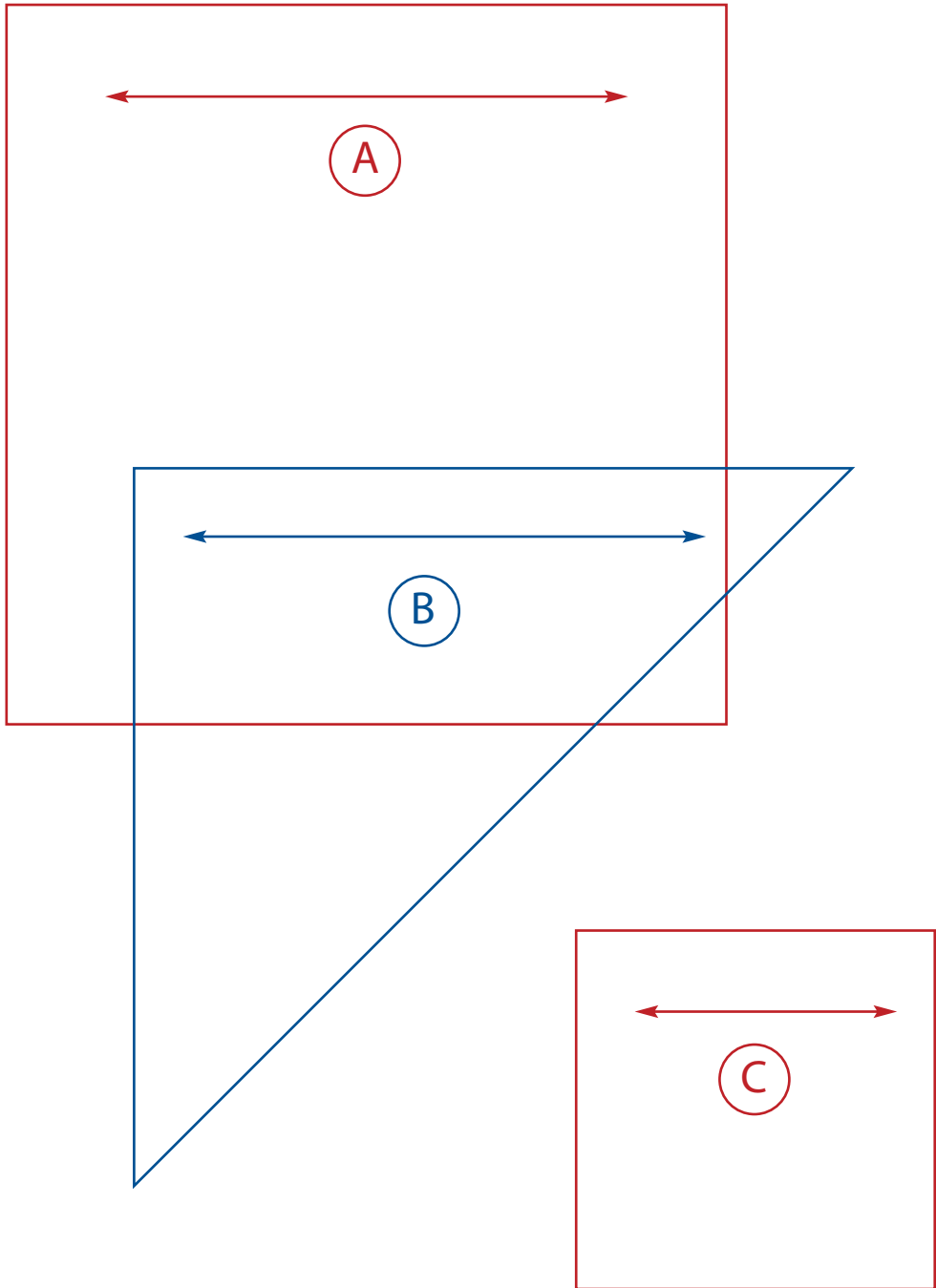
Připravených devět dílů bloku poskládejte pro kontrolu na pracovní plochu. Berte je postupně, abyste je do pruhů sešili ve správné poloze a nemuseli párat.

Švové přídávky mezi díly v pruzích sežehlete střídavě nahoru a dolů tak, aby i při sešití pruhů do bloku vznikly tzv. „zámkové švy“.

vodní kolo

blok 2

Přesýpací hodiny

Jsou variantou pravidelného devítidílného bloku. Na celý blok potřebujete jedinou šablonu – malý trojúhelník. Přitom můžete vytvořit zajímavé obrazce pouhým střídáním použitých látek. Na tomto bloku si tedy názorně vyzkoušíte, kolik zajímavých variant bloku vaše sada látek umožňuje a jak důležité je jejich rozložení v ploše bloku pro jeho výslednou podobu.

